

LABORATORI DE RECERCA DEL PENSAMENT CREATIU

▼
Projecte:

FONS DOCUMENTAL ETNOGRÀFIC MEMÒRIA ETNOLOÒGICA

❖
DOCUMENTS
CAMPS DE CONEIXEMENT
"AGER COGNITIUM"»

[AGER COGNITIUM, del Latí. CAMPS DE CONEIXEMENT]

**Objectiu central de documentació:
LA CREATIVITAT SOCIAL I L'ESPERIT DE LA CULTURA.**

Fons Documental Etnogràfic - Estudi JPP

Document etnogràfic del Protectorat Espanyol del Marroc.
Ciutat de Larache / Carrer de Sidi Ab-del Casim / 1928.

LABORATORI DE RECERCA DEL PENSAMENT CREATIU

Projecte de recerca adscrit a l'ICA

INSTITUT CATALÀ D'ANTROPOLOGIA.

Contacte: estudi.jpp@gmail.com / Web: <http://www.antropologia.cat/node/23026>

Fons Documental Etnogràfic. MEMÒRIA ETNOLÒGICA.

► Introducció:

El **Fons Documental Etnogràfic / Memòria etnològica** és un projectat de suport documental als investigadors independents de la recerca universal i/o local sense ànim de lucre. La principal motivació que ens ha impulsat és el desig de difondre els treballs de recerca que aquets investigadors desenvolupen, Aquesta memòria etnològica esta dirigida a sistematitzar la informació documental del:

- (a) PATRIMONI CULTURAL MATERIAL. Fons Documental Etnogràfic.
- (b) PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL. Memòria Etnològica.
- (c) PATRIMONI CULTURAL DOCUMENTAL. Arxiu Documental (Camps de Coneixement).

La documentació pretén ser un referent etnogràfic relatiu als fets que han configurat la història documental de referència.

• Objectiu central de documentació:

- **LA CREATIVITAT SOCIAL I L'ESPERIT DE LA CULTURA.**

El FONS DOCUMENTAL ETNOGRÀFIC té per objecte: Investigar, recuperar i divulgar la memòria històrica. La finalitat d'aquest projecte de recerca documental es el de principalment promoure i fomentar l'interès en la recerca i en el rigor en la documentació i presentació amb rigor del treballs que formin part del fons documental.

Les MEMÒRIES ETNOLÒGIQUES estan sempre associades a un fons documental que és la nodreix de la informació necessària per a l'anàlisi etnogràfica en qüestió. Per a l'efectivitat d'aquesta memòria es requereix que aquests fons documentals siguin representatius dels diferents territoris i cultures que comprenen l'àmbit territorial de referència:

Com a DEFINICIÓ DE MEMÒRIA ETNOLÒGICA ho podem considerar com la branca de l'antropologia que estudia sistemàtica i comparativament la societat i les cultures d'una població de referència.

Aquest projecte documental esta vinculat orgànicament i forma part del programa de recerca etnogràfica del LABORATORI DE RECERCA DEL PENSAMENT CREATIU, [Grup d'Antropologia Cognitiva], projecte de recerca adscrit a l'ICA. INSTITUT CATALÀ D'ANTROPOLOGIA.

► OBSERVATORI PER A LA RECERCA ETNOLÒGICA DE CATALUNYA.

Aquesta memòria es regira a partir de les recomanacions documentals suggerides per l'Observatori per a la Recerca Etnològica de Catalunya, organisme depenen de la Generalitat de Catalunya.

http://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organismes/dgcpt/02_patrimoni_etnologic/02_observatori/

L'Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial (abans Observatori per a la Recerca Etnològica) fou creat per poder conèixer puntualment i de manera actualitzada la situació del patrimoni etnològic català en tots els seus vessants, incloent-hi la recerca i la difusió. El funcionament de l'Observatori es basa en la col·laboració i el treball en xarxa amb les entitats i grups que existeixen a Catalunya dedicats al patrimoni etnològic.

L'Observatori desenvolupa diverses funcions:

- Identificació d'oportunitats de recerca
- Detecció d'amenaques que posen en perill del patrimoni etnològic del nostre país
- Organització d'activitats de difusió de la recerca etnològica promoguda des de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals, així com del patrimoni etnològic en general
- Organització de jornades de caràcter internacional, nacional o local sobre patrimoni etnològic
- Difusió de les activitats relacionades amb el patrimoni etnològic mitjançant el; <http://blocs.gencat.cat/blocs/AppPHP/etnologia/es>
- Gestió d'una borsa d'investigadors amb l'objectiu de posar en contacte entitats i investigadors

**Definicions de la UNESCO referents a la salvaguarda del
PATRIMONI CULTURAL MATERIAL.**

En la dècada del 70 la noció de patrimoni s'aplicava únicament a monuments, escultures, caveres i altres espais o elements amb valor excepcional. Actualment, i d'acord amb la definició elaborada per la Conferència Mundial de la UNESCO sobre el Patrimoni Cultural celebrada a Mèxic l'any 1982, la definició és més àmplia, doncs inclou dins de la concepció de patrimoni al conjunt de béns mobles i immobles, materials i immaterials.

El Patrimoni Cultural d'un poble comprèn les obres dels seus artistes, arquitectes, músics, escriptors i savis, així com les creacions anònimes, sorgides de l'ànima popular, i el conjunt de valors que donen sentit a la vida, és a dir, les obres materials i no materials que expressen la creativitat d'aquest poble; la llengua, els ritus, les creences, els llocs i monuments històrics, la literatura, les obres d'art i els arxius i biblioteques.

ÀMBITS DEL PATRIMONI CULTURAL MATERIAL.

<p align="center">PATRIMONI MATERIAL IMMOBLE.</p>	<p>La Comissió Nacional de la UNESCO estableix que el terme béns immobles es refereix a una manifestació material, impossible de ser moguda o traslladada. El patrimoni immoble està constituït per monuments, obres de l'arquitectura i de l'enginyeria, llocs històrics i centres industrials, zones o objectes arqueològics, carrers, ponts, viaductes... d'interès o valor rellevant des del punt de vista arquitectònic, arqueològic, etnològic, històric, artístic o científic, reconeguts i registrats com a tals.</p> <p>El Patrimoni Cultural Immobile de Catalunya està constituït, segons les categories de protecció, pels béns culturals d'interès nacional (BCIN), els béns culturals d'interès local (BCIL) i la resta de béns que malgrat no haver estat catalogats com a BCIN o BCIL reuneixen els valors descrits en els paràgrafs anteriors.</p> <p>En el cas dels BCIN, segons l'Article 7 de la Llei 9/1993, els béns immobles es classifiquen en monuments, conjunts, jardins i llocs històrics així com en zones d'interès etnològic i zones arqueològiques i paleontològiques. El registre de BCIN, el catàleg i l'inventari del patrimoni cultural català són competència del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Actualment, l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General de Patrimoni Cultural és l'encarregada de la gestió del Patrimoni Cultural Immobile.</p>
<p align="center">PATRIMONI MATERIAL MOBLE.</p>	<p>La Recomanació de la UNESCO sobre la protecció dels béns culturals mobles (París, 1978) entén per patrimoni moble tots els béns amovibles que són l'expressió o el testimoniatge de la creació humana o de l'evolució de la naturalesa i que tenen un valor arqueològic, històric, artístic, científic o tècnic i que poden ser traslladats d'un lloc a un altre, que són movibles, desplaçables per a la seva restauració, manteniment, conservació, exposició o qualsevol altra raó.</p> <p>S'inclouen en aquest grup els objectes arqueològics, històrics, artístics, etnogràfics, tecnològics, religiosos i aquells d'origen artesanal o folklòric. Són col·leccions significatives per a les ciències, la història de l'home i de l'art, i per a la conservació de la varietat cultural d'una civilització o un país.</p> <p>Aquest és un patrimoni que es troba en museus, arxius nacionals i biblioteques. Entre ells es poden incloure: Obres d'art. Llibres. Documents. Instruments amb valor històric. Enregistraments. Fotografies. Pel·lícules o audiovisuals en general. Objectes de caràcter arqueològic, històric, científic i artístic. Obres d'art i artesanía. Col·leccions científiques i naturals.</p>

**Definicions de la UNESCO referents a la salvaguarda del
PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL.**

S'entén per "patrimoni cultural immaterial" els usos, representacions, expressions, coneixements i tècniques -juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais culturals que els són inherents- que les comunitats, els grups i en alguns casos els individus reconeixin com parteix integrant del seu patrimoni cultural.

Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet de generació en generació, és recreat constantment per les comunitats i grups en funció del seu entorn, la seva interacció amb la naturalesa i la seva història, infontent-los un sentiment d'identitat i continuïtat i contribuint així a promoure el respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana.

A l'efecte de la present Convenció, es tindrà en compte únicament el patrimoni cultural immaterial que sigui compatible amb els instruments internacionals de drets humans existents i amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i individus i de desenvolupament sostenible.

Introducció del Text de la Convenció 2003 de la UNESCO per la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.

ÀMBITS DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL.

<p>MEMÒRIA POPULAR. ◆ Llegendes. Contes. Cançons.</p>	<p>L'àmbit "tradicions i expressions orals" abasta una immensa varietat de formes parlades, com a proverbis, endevinalles, contes, cançons infantils, llegendes, mites, cants i poemes èpics, sortilegis, pregàries, salmòdies, cançons, representacions dramàtiques, etc.</p> <p>Les tradicions i expressions orals serveixen per transmetre coneixements, valors culturals i socials, i una memòria col·lectiva. Són fonamentals per mantenir vives les cultures.</p>
<p>CREATIVITAT SOCIAL. ◆ Teatre. Música. Dansa. Poesia.</p>	<p>Les arts de l'espectacle van des de la música vocal o instrumental, la dansa i el teatre fins a la pantomima, la poesia cantada i altres formes d'expressió.</p> <p>Abasten nombroses expressions culturals que reflecteixen la creativitat humana i que es troben també, en cert grau, en molts altres àmbits del patrimoni cultural immaterial.</p>
<p>MAGINARI POPULAR. ◆ Els rituals festius socials.</p>	<p>Els usos socials, rituals i actes festius constitueixen costums que estructuraven la vida de comunitats i grups. La seva importància estriba que reafirmen la identitat dels qui els practiquen en quan grup.</p> <p>Estan estretament vinculats amb esdeveniments significatius. Aquests usos socials, rituals i festes contribueixen a assenyalar els canvis d'estació, les èpoques de la vida laboral i les etapes de la vida humana.</p>
<p>SOCIETAT I ECOLOGIA. ◆ La relació social amb la natura.</p>	<p>Aquest àmbit comprèn nombrosos elements, per exemple els coneixements ecològics tradicionals, els sabers dels pobles nadius, els coneixements sobre la fauna i flora locals, les medicines tradicionals, els rituals, les creences, els ritus d'iniciació, les cosmologies, les pràctiques rituals, els ritus de possessió, les organitzacions socials, les festivitats, els idiomes i les arts visuals.</p>
<p>ARTESANIA POPULAR. ◆ Tradicional i contemporània.</p>	<p>L'artesanía tradicional és per ventura la manifestació més tangible del patrimoni cultural immaterial. La labor de salvaguarda, en comptes de concentrar-se en la preservació dels objectes d'artesanía, ha d'orientar-se sobretot a encoratjar als artesans al fet que segueixin fabricant els seus productes i transmetent els seus coneixements i tècniques a altres persones, en particular dins de les seves comunitats..</p>

Camp documental (c)**Patrimoni Cultural Documental.****➤ARXIU DOCUMENTAL. (Camps de coneixement).**

SISTEMA DE CLASSIFICACIÓ:		DOCUMENTS "AGER COGNITIUM" <small>(AGER COGNITIUM, del llatí. CAMPS DE CONEIXEMENT)</small>	
CAMPS DE CONEIXEMENT.	(a) Arxius de RECERCA LOCAL. (La creativitat social)	En aquest arxiu classificarem els documents segons el criteri geogràfic de: COMUNITATS LOCALS. Conceptes temporals aplicables a la vida del grup social en el barri, poble, ciutat o comarca. Valors de classificació descriptius.	
	(b) Arxius de RECERCA UNIVERSAL. (L'esperit de la cultura)	En aquest arxiu classificarem els documents segons el criteri temàtic de: COMUNITATS CULTURALS. Conceptes permanents aplicables a l'ésser humà i la societat en l'espai i el temps. Valors de classificació interpretatius..	
VALORS DE CLASSIFICACIÓ.		Etnogràfic. ➔	VALOR DESCRIPTIU. (1.a) (2)
		Etnològic. ➔	VALOR INTERPRETATIU. (1.b) (3)
OBJECTIU CENTRAL DE DOCUMENTACIÓ:			
<p>(1) • Arxivar i sistematitzar els camps de coneixement relatius a:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (a) La creativitat social (Fons documental) • (b) L'esperit de la cultura (Memòria Etnològica). <p>(2) • El Fons Documental pretén destacar el valor material dels documents com a principal contenidor del pensament creatiu social.</p> <p>(3) • La memòria etnològica pretén destacar els significats continguts en els documents i que els converteixen en objectes de coneixement.</p> <p>(4) • L'estructura d'aquest sistema de classificació està orientada per compartir coneixements i per a la circulació d'idees a partir d'aquest esquema: • Document = Coneixement = Idees = Significats.</p> <p>(5) • Per facilitar la circulació de les idees mitjançant el sistema FDE-ME, aquest s'estructura a través de l'esquema de FITXE-DOCUMENT. • La fitxa (ME) és la memòria del document (FDE) i és la que activa l'associació de conceptes en els processos de recerca</p>			
ÀMBITS DEL PATRIMONI CULTURAL DOCUMENTAL.			
FONTS D'INFORMACIÓ.	FONT PRIMÀRIA:	És el material de primera mà relatiu a un fenomen que es desitja investigar. En el cas de la historiografia, el material que en el seu temps ha servit per construir la història.	
	FONT SECUNDÀRIA:	És un text basat en fonts primàries, que implica un tractament: generalització, anàlisi, síntesi, interpretació o avaluació. En la historiografia (l'estudi de la història), les fonts secundàries són aquells documents que no van ser escrits contemporàniament als successos estudiats.	
	FONT TERCIÀRIA:	És una selecció i recopilació de fonts primàries i secundàries, per exemple: bibliografies, catàlegs de biblioteca, directoris, llistes de lectures i articles sobre enquestes. En els treballs de recerca, els llibres de text i les enciclopèdies solen reunir els tres tipus de fonts.	
CONCEPTES GENERALS SOBRE LA MEMÒRIA ETNOLÒGICA.			
<p>La memòria etnològica, com a ciència de la diversitat cultural, s'enfoca en el conjunt de les creacions de tot tipus dels grups socials humans, en elles s'inclouen amb igual jerarquia les expressions espirituals de l'activitat humana i les formes materials. Les maneres de computar el temps, les tècniques usades en la terrisseria, el conjunt de les creences religioses, la màgia, la conformació social, les fórmules de cortesia típiques d'un poble i altres temes relacionats amb la configuració social - amb particular èmfasi en la significació que construeix una dimensió simbòlica - són aspectes que importen a la nostra disciplina.</p> <p>En els seus inicis l'Etnologia es va conformar amb una recopilació caòtica de dades a partir dels relats de viatgers que descrivien "costums exòtics" de pobles estranys. Gradualment, va adquirir un cos de coneixements, coherents i sistematitzats, fins a consolidar-se com una disciplina científica; un element fonamental va ser l'observació directa dels trets essencials de la cultura durant el treball de camp, la qual cosa implica la convivència amb els pobles estudiats.</p> <p>Es precis assenyalar que el postulat actual del "llogaret global" ha dirigit la nostra mirada cap a els qui mostren resistència a l'homogeneïtzació, potser, per aprendre d'ells l'èxit de la seva convivència centenària i, en alguns casos, mil·lenària. Ens han revelat que el nostre compromís no és salvar-los sinó salvar-nos a nosaltres mateixos. Així, com ha mostrat el desenvolupament de la nostra disciplina, mentre existeixi l'home que es vincula amb uns altres, l'etnologia tindrà alguna cosa que dir.</p>			

**Fons Documental Etnogràfic.
MEMÒRIA ETNOLÒGICA**

DOCUMENTS DE CONSULTA.
Categories / Definicions.

PATRIMONI CULTURAL.

Patrimoni Material. Definicions.
Patrimoni Material Immoible.
Patrimoni Material Moble.
Patrimoni Immaterial.

CATÀLEG DE BÉNS PROTEGITS.

Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN)
Béns Culturals d'Interès Local (BCIL)
Espais de Protecció Arqueològica (EPA)

Documentació gestionada per:
FONS DOCUMENTAL ETNOGRÀFIC. Memòria Etnològica. "AGER COGNITIUM"
[Ager Cognitium -del llatí- Camps de Coneixement]

► **PATRIMONI CULTURAL.**

Consideracions de tipus legal sobre el patrimoni cultural català a tenir en compte per al desenvolupament d'aquest projecte. (Llei. 9/1993, de 30 de setembre) http://www.paeria.es/arxius/ordenances/Document_cat_101.pdf

PREÀMBUL. El patrimoni cultural és un dels testimonis fonamentals de la trajectòria històrica i d'identitat d'una col·lectivitat nacional. Els béns que l'integren constitueixen una herència insubstituïble, que cal transmetre en les millors condicions a les generacions futures. La protecció, la conservació, l'acreciment, la investigació i la difusió del coneixement del patrimoni cultural és una de les obligacions fonamentals que tenen els poders públics. La Generalitat de Catalunya, d'acord amb l'article 9 de l'Estatut d'autonomia i sens perjudici de les competències que l'article 149.1.28 de la Constitució assigna a l'Estat, té competència exclusiva en aquesta matèria.

Aquesta Llei, que té un precedent il·lustre en la Llei del 3 de juliol de 1934, de conservació del patrimoni històric, artístic i científic de Catalunya, cal considerar-la com el marc dins el qual s'han de situar necessàriament les diferents lleis sectorials que han fixat l'ordenació de cada sector específic. Així, la Llei d'arxius, la Llei de museus, la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya i la Llei de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural han de tenir com a marc referencial la present Llei del patrimoni cultural.

La Llei parteix d'un concepte ampli del Patrimoni cultural de Catalunya, que engloba el Patrimoni moble, el Patrimoni immoble i el Patrimoni immaterial, siguin de titularitat pública o privada, i les manifestacions de la cultura tradicional i popular. Es regula la competència de la Generalitat sobre la projecció exterior del patrimoni cultural, reconeguda per la Sentència del Tribunal Constitucional 17/1991, relativa a la Llei 16/1985, del 25 de juny, del patrimoni històric espanyol.

Atesa la importància del patrimoni de l'Església catòlica, es fa una referència expressa als deures d'aquesta institució i al marc en què s'ha de desplegar la col·laboració entre l'Administració de la Generalitat i la dita Església per al compliment d'aquesta Llei.

S'estableixen tres categories de protecció, comunes a béns mobles, immobles i immaterials: els béns culturals d'interès nacional, els béns catalogats i la resta de béns integrants de l'ampli concepte de patrimoni cultural definit per l'article 1. D'acord amb la competència reconeguda pel Tribunal Constitucional en la dita Sentència 17/1991, s'atribueix al Govern de la Generalitat la facultat de declarar els béns culturals d'interès nacional, la categoria de protecció de major rang, que es correspon amb la dels béns d'interès cultural definida per l'esmentada Llei del patrimoni històric espanyol.

La Llei crea una segona esfera de protecció dels béns del patrimoni cultural de menor rellevància, els béns catalogats, els instruments de protecció i de control dels quals recauen principalment en els municipis. Aquesta figura es denomina béns culturals d'interès local. En relació amb els béns immobles d'interès nacional, la Llei regula diferents figures de protecció, en funció de la tipologia del bé. Els béns immobles d'interès local no només poden ésser catalogats en el marc d'aquesta Llei, sinó que també s'esmenten els mecanismes de protecció regulats per la legislació urbanística. Pel que fa als béns mobles, llur règim específic posa l'accent en el control del comerç. La Llei conté també una regulació addicional del patrimoni arqueològic, que presenta com a novetat principal la introducció dels espais de protecció arqueològica.

Entre les mesures de foment i difusió destaquen l'establiment en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de l'anomenat u per cent cultural, la creació de l'Inventari del Patrimoni Cultural Català i els preceptes dedicats a la gestió dels monuments per a facilitar-ne la visita pública. D'aquesta manera, la Llei no s'atura en els objectius de protecció i restauració del patrimoni cultural, sinó que pretén dinamitzar-ne la difusió com a conseqüència lògica de l'assoliment progressiu d'aquells objectius. S'acompleix així la prescripció de l'article 8.2 de l'Estatut d'autonomia, que imposa a la Generalitat el deure de promoure la participació dels ciutadans en la cultura.

La Llei estableix també l'exigència de qualificacions i titulacions professionals per a determinades actuacions i intervencions, amb la finalitat d'augmentar els nivells de protecció dels béns patrimonials. També regula el règim sancionador, amb la classificació de les infraccions i les sancions corresponents i la determinació dels òrgans competents per a imposar-les, juntament amb l'establiment de mesures cautelars i addicionals.

► PATRIMONI MATERIAL. Definicions.

En la dècada del 70 la noció de patrimoni s'aplicava únicament a monuments, escultures, caveres i altres espais o elements amb valor excepcional. Actualment, i d'acord amb la definició elaborada per la Conferència Mundial de la UNESCO sobre el Patrimoni Cultural celebrada a Mèxic l'any 1982, la definició és més àmplia, doncs inclou dins de la concepció de patrimoni al conjunt de béns mobles i immobles, materials i immaterials.

El Patrimoni Cultural d'un poble comprèn les obres dels seus artistes, arquitectes, músics, escriptors i savis, així com les creacions anònimes, sorgides de l'ànima popular, i el conjunt de valors que donen sentit a la vida, és a dir, les obres materials i no materials que expressen la creativitat d'aquest poble; la llengua, els ritus, les creences, els llocs i monuments històrics, la literatura, les obres d'art i els arxius i biblioteques.

► PATRIMONI MATERIAL IMMOBLE.

La Comissió Nacional de la UNESCO estableix que el terme béns immobles es refereix a una manifestació material, impossible de ser moguda o traslladada. El patrimoni immoble està constituït per monuments, obres de l'arquitectura i de l'enginyeria, llocs històrics i centres industrials, zones o objectes arqueològics, carrers, ponts, viaductes... d'interès o valor rellevant des del punt de vista arquitectònic, arqueològic, etnològic, històric, artístic o científic, reconeguts i registrats com a tals.

El Patrimoni Cultural Immobile de Catalunya està constituït, segons les categories de protecció, pels béns culturals d'interès nacional (BCIN), els béns culturals d'interès local (BCIL) i la resta de béns que malgrat no haver estat catalogats com a BCIN o BCIL reuneixen els valors descrits en els paràgrafs anteriors.

En el cas dels BCIN, segons l'Article 7 de la Llei 9/1993, els béns immobles es classifiquen en monuments, conjunts, jardins i llocs històrics així com en zones d'interès etnològic i zones arqueològiques i paleontològiques. El registre de BCIN, el catàleg i l'inventari del patrimoni cultural català són competència del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Actualment, l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General de Patrimoni Cultural és l'encarregada de la gestió del Patrimoni Cultural Immobile.

► PATRIMONI MATERIAL MOBLE.

La Recomanació de la UNESCO sobre la protecció dels béns culturals mobles (París, 1978) entén per patrimoni moble tots els béns amovibles que són l'expressió o el testimoniatge de la creació humana o de l'evolució de la naturalesa i que tenen un valor arqueològic, històric, artístic, científic o tècnic i que poden ser traslladats d'un lloc a un altre, que són movibles, desplaçables per a la seva restauració, manteniment, conservació, exposició o qualsevol altra raó.

S'inclouen en aquest grup els objectes arqueològics, històrics, artístics, etnogràfics, tecnològics, religiosos i aquells d'origen artesanal o folklòric. Són col·leccions significatives per a les ciències, la història de l'home i de l'art, i per a la conservació de la varietat cultural d'una civilització o un país. Est és un patrimoni que es troba en museus, arxius nacionals i biblioteques. Entre ells es poden incloure: Obres d'art. Llibres. Documents. Instruments amb valor històric. Enregistraments. Fotografies. Pel·lícules o audiovisuals en general. Objectes de caràcter arqueològic, històric, científic i artístic. Obres d'art i artesanía. Col·leccions científiques i naturals.

► PATRIMONI IMMATERIAL.

El patrimoni immaterial refereix a aquelles coses que formen part d'una cultura però no són objectes (Llenguatge, creences, estereotips...etc.). La UNESCO ha individualitzat i consolidat el concepte de "patrimoni immaterial" amb la Convenció per la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (París, 17 d'octubre de 2003), reconeixent la importància que revesteix aquest patrimoni, gresol de la diversitat cultural i garant del desenvolupament sostenible.

Com qualsevol construcció social, el concepte de patrimoni cultural, és dinàmic i reflecteix els canvis socials, polítics i econòmics de les societats que ho produeixen o defineixen. El concepte de patrimoni immaterial contribueix a construir una visió més plural del patrimoni cultural, ampliant el ventall de col·lectius socials representats, més enllà del vinculat a les elits socials dominants de la societat occidental.

► BÉ D'INTERÈS CULTURAL.

Segons preveu la pròpia Llei, un BIC és qualsevol immoble i objecte moble d'interès artístic, històric, paleontològic, arqueològic, etnogràfic, científic o tècnic, que hagi estat declarat com a tal per l'administració competent. També pot ser declarat com BIC, el patrimoni documental i bibliogràfic, els jaciments i zones arqueològiques, així com els llocs naturals, jardins i parcs, que tinguin, valor artístic, històric o antropològic.

► CATÀLEG DE BÉNS PROTEGITS.

El catàleg de béns protegits té per objecte regular la protecció i la defensa dels valors artístics, històrics i culturals del diferents béns que configuren el patrimoni cultural d'un lloc, en aquest cas d'un municipi, però es pot aplicar també a un àmbit d'aquest, si bé en el cas de Barcelona es regula de forma peculiar a la de la resta de municipis de Catalunya, tal i com defineix la seva Carta Municipal i la Llei d'Urbanisme de Catalunya.

El Catàleg de béns protegits és un document normatiu que permet als ajuntaments protegir el patrimoni més significatiu del municipi. A través de fitxes individualitzades identifica els conjunts i els elements patrimonials rellevants (arquitectònics, arqueològics- paleontològics, socioculturals- etnològics, naturals i ambientals- paisatgístics) i estableix el nivell de protecció al qual estan subjectes, determinant el tipus d'intervencions o actuacions possibles d'acord amb el contingut normatiu del pla, per tal de garantir la preservació dels valors i de les formes tradicionals d'ocupació humana del sòl.

Segons la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català, el patrimoni cultural català està format per: (a) Art. 1.2. El patrimoni cultural català és integrat per tots els béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que per llur valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen una protecció i una defensa especials, de manera que puguin ésser gaudits pels ciutadans i puguin ésser transmesos en les millors condicions a les generacions futures. (b) Art 1.3. També fan part del patrimoni cultural català els béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional i les particularitats lingüístiques, d'acord amb la Llei 2/1993, del 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.

► CATEGORIES / CATALOGACIÓ DEL BÉNS.

Per a l'adequada protecció de les diferents tipologies de béns, en el document urbanístic de catalogació i/o pla especial de protecció d'un municipi, cal classificar aquests béns en categories. Les categories estan determinades per la LPCC i el planejament urbanístic. Així el pla urbanístic determinarà per cada bé la categoria a la que pertany atenent als principis derivats de la legislació sectorial i a les característiques particulars de cada un dels elements.

Una vegada catalogat el bé mitjançant l'aprovació del document urbanístic, aquest passa a ser patrimoni protegit del municipi, amb totes les implicacions jurídic-administratives que correspongui. Només mitjançant una descatalogació, convenientment justificada i tramitada, deixaria de formar part del conjunt de béns catalogats del municipi.

S'estableixen quatre categories: tres que corresponen a les definides per la LPCC (BCIN, BCIL i EPA) i una quarta específica per als béns que es protegeixen per la via urbanística (BPU). Aquesta darrera categoria tindrà tants subtipus com siguin necessaris en funció de les diferents especificitats.

► BÉNS CULTURALS D'INTERÈS NACIONAL (BCIN)

Són els béns més rellevants del patrimoni cultural català, declarats per l'Administració de la Generalitat, que els ha d'inscriure al Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional.

► BÉNS CULTURALS D'INTERÈS LOCAL (BCIL)

Són aquells béns que, malgrat la seva importància, no compleixen les condicions pròpies dels BCIN. En el cas dels béns immobles, els BCIL són declarats pel ple de l'ajuntament, en els municipis de més de 5.000 habitants, o pel ple del consell comarcal en la resta. També són BCIL aquells béns immobles que en el moment d'entrar en vigor la Llei 9/1993 es trobaven inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans d'urbanisme. Tots aquests han de ser inscrits en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

► ESPAIS DE PROTECCIÓ ARQUEOLÒGICA (EPA)

Es consideren espais de protecció arqueològica els llocs que no han estat declarats BCIN on, per evidències materials, per antecedents històrics o per altres indicis, es presumeix l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques.

**Fons Documental Etnogràfic.
MEMÒRIA ETNOLÒGICA.**

“Documents Ager Cognitium”

[AGER COGNITIUM. del llatí. CAMPS DE CONEIXEMENT]

Coordinació i informació:

**Jesús Pérez Pallisé / Estudi JPP.
INSTITUT CATALÀ D'ANTROPOLOGIA.**

Estudi JPP.

Àgora PENSAMENT CREATIU. Espai de Recerca i Creació.
Fons Documental Etnogràfic / MEMÒRIA ETNOLÒGICA.

Correu electrònic: estudi.jpp@gmail.com

Telf. fix. 93 300 47 41 / Telf. mòbil. 692 932 886 / BCN.

LABORATORI DE RECERCA DEL PENSAMENT CREATIU.

[Grup d'Antropologia Cognitiva / Projecte de recerca adscrit a l'ICA]
INSTITUT CATALÀ D'ANTROPOLOGIA.

<http://www.antropologia.cat/node/23026>